

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

На початковому етапі українського державотворення місцева фінансова політика формувалась в умовах економічної нестабільності, що позначилось на низькій ефективності її реалізації місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування. З одного боку, невирішеними були питання витрачання бюджетних коштів на підтримання суспільного добробуту, а з іншого – об'єктивним був процес втрати одних дохідних джерел й, у зв'язку з цим, пошук альтернативних ресурсів, які відповідали б тогочасній системі господарювання. Крім того, серед несприятливих факторів, що вплинули на даний сегмент політики, стали високий рівень тінізації економіки, мала платіжна дисципліна, посилення інфляційних процесів.

Наприкінці 1990-их років місцева фінансова політика в основному спрямовувалась на вирішення питань економічного розвитку територій. Зокрема, актуальними у той час були проблеми забезпечення щорічного темпу зростання валового регіонального продукту, підвищення інвестиційної привабливості регіонів, розширення дохідної частини місцевих бюджетів, збільшення видатків на фінансування тих чи інших галузей економіки. Зважаючи на те, що система місцевих фінансів в Україні підтримувала витратний характер, приведення бюджетних видатків у відповідність до потреб суб'єктів економічних відносин стало одним з основних напрямів політики, яку провадили місцеві органи виконавчої влади й органи місцевого самоврядування у фінансовій сфері.

Головна особливість місцевої фінансової політики на сучасному етапі розвитку демократичних перетворень – спрямованість на ліквідацію наслідків глобальної економічної кризи, а не попередження негативних моментів розвитку вітчизняної економіки та соціальних відносин. Тобто в її основі відсутні превентивні заходи щодо унеможливлення зниження підприємницької активності, збільшення кількості безробітних, зменшення рівня доходів громадян, зростання рівня цін. Натомість даний сегмент політики має бути націлений на формування такої фінансової спроможності територій, яка створила б реальні можливості розвитку соціальної держави, подолання економічних диспропорцій, пристосування до світових умов господарювання.

Разом з тим місцева фінансова політика не може активно розвиватися, якщо дотепер залишаються не розмежованими сфери відповідальності між двома інститутами влади, як-от місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування. Основні причини, що обмежують їх повноваження, заводяться до суперечності положень законодавства, нераціональності системи організації органів виконавчої влади на загальнодержавному і місцевому рівнях, малі можливості горизонтальної координації їх діяльності, залежність органів місцевого самоврядування від рішень місцевих органів виконавчої влади у фінансових питаннях, неефективність системи державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

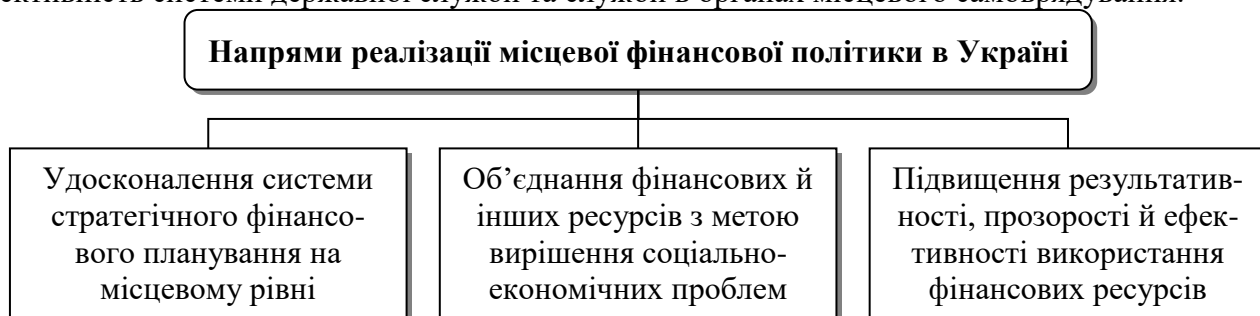


Рис. 1. Напрями реалізації місцевої фінансової політики в Україні.

У даному контексті основними напрямками реалізації місцевої фінансової політики є: удосконалення системи стратегічного фінансового планування з тим, аби вона ґрунтувалася на об'єктивних критеріях; стимулювання органів місцевого самоврядування до об'єднання на

договірних засадах фінансових й інших ресурсів для вирішення місцевих, регіональних і міжрегіональних проблем; підвищення результативності використання ресурсів за рахунок їх концентрації на виконанні пріоритетних програм соціально-економічного розвитку територій. Іншими словами, в Україні необхідно виробити цілеспрямовану фінансову політику, яка б за допомогою відповідних інструментів зменшила навантаження на економіку, мала яскраво виражене соціальне спрямування.

Реалізація даних заходів дасть змогу посилити взаємодію місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування у фінансових питаннях, ув'язати між собою фінансову політику за регіональною та галузевою ознаками, узгодити бюджетні програми із пріоритетами суспільного розвитку, забезпечити першочергову реалізацію даних програм в соціально-економічній сфері, не допустити прийняття необґрунтованих політичних рішень, які не підкріплені достатніми ресурсами, підвищити ефективність контролю за дотриманням принципу результативності використання бюджетних коштів. На практиці це можна досягнути тільки за умов глобального зсуву влади, що сприятиме впливу місцевої фінансової політики на державотворчі процеси в регіонах.

Література

1. Указ Президента України «Про Концепцію державної регіональної політики» від 25 травня 2001 р. № 341/2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/341/2001>.

Елчин ПРАЛІСВ

Херсонський національний технічний університет

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ПРЕФЕРЕНЦІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

За сучасних реалій інноваційні процеси та їх результати здійснюють прямий вплив на темпи економічного зростання будь-якої держави, визначають вектори її соціального та технологічного розвитку. Так, дослідження Всесвітньої організації інтелектуальної власності засвідчують, що у провідних економічно розвинутих країнах на нові та вдосконалені технології, обладнання та інші продукти припадає від 70 до 85% приросту ВВП, а за оцінками західних експертів, показники світового економічного зростання вже більше ніж на $\frac{3}{4}$ базуються на досягненнях науково-технічного прогресу. Більше половини отриманих підприємствами прибутків формується у результаті просування на ринок нових товарів і послуг, які мають науково-технічну новизну й задовольняють нові суспільні потреби.

Разом з тим, варто зазначити, що підвищення конкурентоспроможності національної економіки, як результат поживлення інноваційних процесів, неможливе без державної підтримки в різних формах економічного стимулювання. Особливо дієвим інструментом такого стимулювання є пільгове або преференційне безпільгове оподаткування.

В Україні з прийняттям Податкового кодексу система податкових пільг була повністю реформована, перелік підстав для отримання пільг розширений. Так, у 2011 році, втрати Зведеного бюджету від надання податкових пільг склали 58,8 млрд. грн., що майже на 60% більше відповідного показника 2010 року. За розрахунками Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), податкові втрати бюджетів всіх рівнів у 2012 році становитимуть 59,4 млрд. грн. [1].

Варто зазначити, що за розрахунками КМУ, з майже 60 млрд. грн. податкових пільг, передбачених у 2012 році, суми коштів, які хоча б теоретично можуть мати стимулюючий інноваційний ефект (галузеві пільги, застосування механізму прискореної амортизації, «податкових канікул» для малого бізнесу тощо) не перевищують 6-8 млрд. грн. Для економіки, зношеність основних засобів якої сягає 60%, а вартість кредитів у національній валюті в кращому випадку складає 15-20%, ці кошти є незначними, нездатними надати потужний інвестиційно-інноваційний імпульс [2].